

Pim van der Maas: 'Een beeld is voor mij een levend wezen'

De beelden van Pim van der Maas zijn gemaakt van hout, metaal of kunststof en zijn een weergave van zijn ideeën in tastbare materie. Rechte en glooiende delen wisselen elkaar af in gelaagde beelden waarin het bijzondere handschrift van de kunstenaar duidelijk herkenbaar is.

Door Piet Augustijn

De in Voorburg wonende Pim van der Maas (1938) werd geboren in Amsterdam, volgde een beeldende opleiding aan de Vrije Academie in Den Haag waar hij later docent was en startte in 1967 zijn eigen atelier. Van der Maas realiseerde vervolgens diverse opdrachten in de regio en plaatste eind jaren tachtig in het kader van het uitwisselingsprogramma *Den Haag Cultural Exchange* de grote houten sculptuur *Vlinder* in het Canadese Ottawa. In 1971 ontving hij de Albert Termoteprijs, een aanmoedigingsprijs van de gemeente

Voorburg, voor zijn werk. In 1993 ontving hij de Hofwijckprijs voor zijn hele oeuvre en in 2003 een eervolle vermelding bij de Eerste Voorburgse Salon in Arti Forum. In Voorburg zijn twee belangrijke buitenbeelden te vinden. Het beeld *Schrift* (1989) bij de ingang van de bibliotheek en de sculptuur *Sleutel tot...* (2002) in de Herenstraat. Onder de titel *Schrifturen* was van 25 februari tot en met 15 april een overzichtstentoonstelling te zien in Museum Swaensteyn in Voorburg.

Schrift

Kernmerkend voor de beelden van Pim van der Maas is de gelaagdheid en het opvallende handschrift. De huid van de beelden is voorzien van kleine inkepingen die zijn opgevuld met zwarte of blauwe pigment gekleurde kunststof. Daardoor ontstaan inscripties, *Schrifturen* genaamd, die onleesbaar zijn maar zich duidelijk manifesteren als een soort geheimschrift. *Balans* is een opgaande vorm met aan de boven- en onderkant een brede uitloop. Een boomvorm van licht gekleurd hout met zwarte schriftelementen. *Keltische sleutel* is ook een verticale vorm, waarin twee op elkaar geplaatste vormen op een zwart blok staan. *Waaier* is een grote zwarte, enigszins golvende vorm, *Zeenevel* een horizontaal beeld waarin de schriftuur bestaat uit streepjes, driehoeken en halve cirkelvormen en *Twee delen samen* is een vogelvorm met uitslaande vleugels. De beelden zijn opgebouwd uit gelamineerd hout, stroken die op elkaar worden geplaatst en verlijmd. Eerst wordt de totale vorm ontwikkeld, waarna het beeld weer uit elkaar wordt gehaald en de stroken stuk voor stuk worden voorzien van ingeslepen schrifttekens. "Ik heb de vorm van een beeld ruwweg in mijn hoofd, soms ook in grote lijnen vastgelegd in schetsen. Tijdens het ontstaansproces kan er nog van alles veranderen, zodat het eindresultaat af kan wijken van mijn oorspronkelijke idee. Ik werk wel rationeel, maar laat de intuïtie een belangrijke rol spelen. Ik zoek altijd een spanningsveld en voel me een soort jager die kijkt naar mogelijkheden. Het niet ingevulde kijken noem ik dat, vrijelijk toelaten van het niet ingevulde", zegt Pim van der Maas over zijn werkwijze. "De schriftuur op de verschillende delen moet natuurlijk wel kloppen, op elkaar aansluiten. In de loop van de jaren is dat schrift ook veranderd, vaak gevoelsmatiger geworden. Het beeld moet zowel concreet als harmonisch en gevoelig zijn."

Titels

De meeste beelden zijn geabstraheerd figuratief en hebben titels als *Appelboom*, *Stairs*, *Kolom*, *Blad*, *Wachter of Bloemenlicht*, maar ook *Teder zijn*, *Fierheid*, *Geduldig* en *Communicatie*. Van der Maas vindt zijn thematiek dan ook in zijn directe woon- en werkomgeving, zowel in de natuur als in intermenselijke contacten en vaak ook de televisie, waarbij een kromming van een lijn of een fragment van een vorm al aanleiding kan zijn. Titels komen meestal associatief tot stand, aan het eind van het ontstaansproces.

Behalve de schriftuur en het gebruik van gelaagd hout, dat soms zwart, meestal licht gekleurd of bruineel verkleurd is, zijn ingetogenheid en poëtische geladenheid sleutelwoorden. Opvallend is dat de beelden niet zijn gedateerd. "Ik houd me niet zo met tijd bezig", zegt Van der Maas. "Over het algemeen kun je zeggen hoe lichter hoe nieuwer, want hout verkleurt natuurlijk in de loop der jaren. Sommige beelden horen donker te zijn, dat hoort bij het karakter. Zo'n beeld is voor mij een levend wezen. Dat heb je ook niet strak in de hand. Ik hoef het beeld niet meer uit te vinden, maar werk door op ervaringen en grijp in waar dat nodig is. Daarbij zoek ik steeds naar nieuwe invalshoeken."

De tentoonstelling in Museum Swaensteyn gaf een goed beeld van het oeuvre van Pim van der Maas. Minpuntje waren de overvolle zalen, waarin je letterlijk door de bomen het bos niet meer zag. De werken, die ruimte nodig hebben om zich optimaal te kunnen laten zien, sloegen elkaar soms dood. Dan ga je ook zien dat de schrifturen wel erg veel worden. Beter was geweest Pim van der Maas te eren met een selectie van 15 sterke beelden dan met dit rommelige overzicht in twee zalen met teveel omgevingsruis.

Pim van der Maas, *Balans*

Pim van der Maas, *Schrifturen*,
25 februari t/m 15 april,
Museum Swaensteyn, Voorburg,
www.swaensteyn.nl